

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра маркетингу та логістики

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

09.06.2020 р.

Лишенко М.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Комунікації в науковому середовищі

Спеціальність: усі спеціальності, за якими здійснюється підготовка здобувачів на III рівні вищої освіти

Освітня програма: усі освітні програми, що реалізуються на III рівні вищої освіти

Освітній ступінь: доктор філософії

Факультет: економіки та менеджменту

2020-2021 навчальний рік

Робоча програма з *Комунікації в науковому середовищі* для аспірантів всіх напрямів підготовки

Розробники: д.е.н., професор Данько Ю.І.

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри *маркетингу та логістики*

Протокол від «23» червня 2020 року № 15

Завідувачка кафедри

(д.е.н., проф. М.О. Лишенко)

Погоджено:

Гарант освітньої програми

(І.В. Арістова)

Завідувач аспірантури та докторантури

(І.В. Лозинська)

Методист відділу якості,
ліцензування та акредитації / зав. відділу

(І.Д. Скляр)

Зареєстровано в електронній базі: дата 01.07.2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузі знань: - 09 «Біологія»; 20 «Аграрні науки та продовольство», 07 «Управління і адміністрування», 21 «Ветеринарна медицина», 13 «Механічна інженерія» 18 «Виробництво та технології», 08 Право	<i>нормативна</i>	
Модулів - 2	Спеціальності: - : 201 Агрономія 202 Захист і карантин рослин 091 Біологія 211 Ветеринарна медицина 212 Ветеринарна гігієна, санітарія та експертиза 073 Менеджмент 072 Фінанси, банківська справа та страхування 081 Право 181 Харчові технології 204 ТВППТ 133 Галузеве машинобудування	Рік підготовки:	
Змістових модулів: 2		2019-2020-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: відсутнє		Курс	
		1	
		Семестр	
		2-й	
Загальна кількість годин - 90		Лекції	
		18 год.	
		Практичні, семінарські	
		18 год.	
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		54 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: 3 години	Освітній ступінь: <i>Доктор філософії</i>	Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю:	
		<i>ісnum</i>	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання - 36/54

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати аспірант відповідно до вимог підготовки та третьому освітньо-науковому рівні, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни, необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень аспірантів.

Мета курсу – ознайомити аспірантів з основними теоретичними та методологічними підходами у вивченні явищ комунікативної практики, сприяти формуванню навичок практичної участі в різних типах комунікацій.

Завдання курсу: сформувані знання щодо історії виникнення та розвитку теорії комунікації; застосовувати наукові підходи у вивченні комунікативних явищ, вміти простежувати дію основних теоретичних принципів у практиці спілкування та комунікації; сформувані навички практичного застосування методів, інструментів, типів, каналів та засобів комунікації; надати необхідну теоретичну та практичну базу задля встановлення і підтримки комунікативних зв'язків усіх рівнів.

Результати навчання з дисципліни (РНД)

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач ступеня доктора філософії буде здатний продемонструвати:

- знання основних понять теорії комунікації;
- розуміння особливостей комунікаційних процесів всіх рівнів;
- здатність охарактеризувати моделі комунікації та комунікативні технології.
- здатність визначати бар'єри комунікації та застосовувати свої знання та навички з метою їх усунення та попередження та налагодження ефективної комунікації;
- вміння аналізувати комунікативні кампанії;
- здатність визначати пріоритетні напрямки розвитку інформаційно-комунікативної сфери.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи комунікації.

Тема 1. Вступ до курсу «Комунікації в науковому середовищі». Роль та місце комунікації у суспільстві. Функції комунікації. Інформація як складова комунікації. Предмет, об'єкт курсу, історіографія та джерельна база. Основні підходи до визначення «комунікації».

Тема 2. Історія розвитку теорії комунікації. Історичні етапи розвитку та формування комунікативних теорій. Головні теоретикометодологічні аспекти та комунікаційні моделі: першого етапу (з 1916 року до середини 1960-х років ХХ сторіччя); другого етапу (60–80 роки ХХ сторіччя); третього етапу (кінець 80-х років ХХ ст. й до сьогодення). Наукові підходи до вивчення теорії та практики комунікації. Основні напрямки вивчення комунікативістики: традиційний, загальнотеоретичний (прикладний), філологічний, психологічний і соціологічний. Основи традиційного наукового підходу до вивчення теорії комунікації. Огляд наук, що належать до традиційного підходу вивчення комунікативістики: герменевтика, гомілетика, риторика, філософія, логіка, теорія аргументації. Загальнотеоретичний (прикладний) підхід. Науки які досліджують прикладні результати комунікативних процесів: семіотика, теорія масової комунікації, психоаналіз, теорія міжнародної комунікації.

Тема 3. Типологія комунікації. Підходи до типології комунікації. Основні форми типології: тип, класифікація, систематика, таксономія. Вербальна форма комунікації. Роль мови у вербальній комунікації. Невербальні форми комунікації: міміка, рухи тіла, одяг. Невербальні коди. Розподіл комунікації за рівнями. Внутрішньоособистий/автокомунікаційний тип комунікації. Основні засади міжособистої комунікації. Міжособиста адаптація. Мікрокомунікація та її форми – наказ, копіювання, спілкування. Мідікомунікація як соціально-комунікативна форма (мода, перемовини, групова ієрархія). Управлінські та діалогові функції рівня мідікомунікації. Макрокомунікації. Взаємодія культур та інформаційна агресія – макрокомунікативні форми сучасного інформаційного суспільства.

Тема 4. Комунікативний процес як основа спілкування.

Розглядається комунікативний процес та його структура, аналізуються моделі комунікації як трансмісії, ритуалу, привернення аги і рецепції; ефекти комунікації як бажана ціль при інтеракції; закони комунікації як нежорсткі тенденції спілкування. Форми комунікативної дії: діалог, управління, імітація (наслідування). Посткомунікативні процеси. Поняття «дискурс».

Тема 5. Вербальна комунікація.

Особливості вербальної комунікації, зокрема специфіка усних вербальних комунікацій, їх типологізація, структура публічного виступу та рекомендації для представлення промови; види промов; комунікації з використанням письмової мови; спічрайтинг.

Тема 6. Невербальна комунікація.

Походження невербальної комунікації, її взаємозв'язок із вербальною комунікацією; оптико - кінетичні комунікації: жестикуляція, міміка, пантоміміка; фонаційні та графічні засоби невербальної комунікації; ситуативні змінні невербальної комунікації, проксеміка.

Тема 7. Комунікативні канали та бар'єри.

Поняття «комунікативний канал». Різновиди комунікативних каналів. Характеристика основних комунікативних каналів. Вибір та використання комунікативних каналів для здійснення комунікативної дії. Природні, технічні, гібридні, мистецькі комунікативні канали. Визначення поняття «комунікативний бар'єр». Класифікація комунікативних бар'єрів. Основні характеристики комунікативних бар'єрів. Ентропія та негентропія інформації. Соціальні бар'єри. Характеристики мовного бар'єру. Психологічні складові комунікативного бар'єру. Технічні бар'єри. Форми, методи та технології подолання комунікативних бар'єрів.

Змістовий модуль 2. Практичні аспекти комунікації.

Тема 8. Комунікативні технології.

Поняття «технологія», її складові: систематичність, масовість, алгоритмічність. Аналіз основних комунікативних технологій. Розвиток комунікативних технологій на сучасному етапі. Пропаганда. Історичні витoki пропаганди. Специфіка пропаганди. Використання технологій пропаганди у виборчих перегонах, військових діях та соціальній сфері. Пропагандистська кампанія: мета і завдання. Зв'язки з громадськістю - паблік рілейшнз (PR). Наукові та історичні

засади виникнення зв'язків з громадкістю. Комунікативно-рекламна напрямок у сфері публік рілейшнз. PR-комунікація в бізнесі. Перфоманс. Теорія перфомансу. Політичний перфоманс під час виборчих перегонів. Практичне використання комунікативних стратегій та технологій перфомансу у сучасному суспільстві. Розвиток НПП-технологій.

Тема 9. Масова комунікація. Засоби масової комунікації та інформації

Особливості процесу масової комунікації як суспільного явища. Поняття «засоби масової комунікації» (ЗМК). Класифікація ЗМК. Характеристики основних видів ЗМК. Основні типи та канали ЗМК. Співвідношення понять «засоби масової інформації» (ЗМІ) та «засоби масової комунікації» (ЗМК). Теорії впливу ЗМК на аудиторію. Методи та форми впливу ЗМК на масову свідомість. Теорія соціальної відповідальності ЗМК. ЗМК, влада, громадськість. Громадське мовлення. Друковані ЗМК. Класифікація та характеристики друкованих видань. Основні переваги та вади друкованих видань у сучасному комунікативному просторі. Типи та види друкованих видань: газета, журнал, листівка, прес-реліз. Електронні ЗМК. Характеристики електронних ЗМК. Особливості використання електронних медіа у комунікативних кампаніях. «Холодні» та «гарячі» медіа (М.Маклюєн). Телевізійна комунікація: реалії, традиції та сучасність. Програмний продукт на телебаченні. Особливості впливу телевізійних новин на аудиторію. Радіо. Характерні риси радіомовлення. Використання потенціалу радіоканалу у соціальній комунікації. Роль радіо у масовій культурі. Основні комунікативні дискурси. Інтернет та глобалізація комунікативного простору. Інформаційно-комунікативні потоки на базі Інтернет-технологій. Комунікативні особливості ЗМК «збори» (майдан). Види та форми публічних виступів: промова, доповідь, проповідь, огляд подій. Мовні та ритуальні знаки.

Тема 10. Ділова комунікація

Автокомунікація, міжособистісна, групова та масова форми комунікації; етапи підготовки видів ділової комунікації: ділова бесіда, переговори, службова телефонна розмова, дискусія, нарада; просторові норми ділової комунікації. Комунікаційний менеджмент.

Тема 11. Політичні комунікації.

Суть та зовнішні прояви політичної комунікації. Основні теорії політичної комунікації. Суб'єкти та об'єкти політичної комунікації. Політичні технології: основні поняття. Методи політичного PR. Політична реклама, пропаганда та інформаційний лобізм. Політична агітація. Символіка та міфологія у політичній комунікації. Семіотика, міфологія та архетипка у політичних технологіях. Роль та місце ЗМК у політичній комунікації. Політичні функції ЗМК. Специфіка використання мережі Інтернет у політиці. Імідж політичного лідера. Інформаційно-політичний консалтинг.

Тема 12. Міжнародні та міжкультурні комунікації

Культура як вид комунікації. Поняття та сфери міжкультурної комунікації; поняття ситуації невизначеності та редукція невизначеності; культурний шок. Приклади моделей культурної комунікації. Літературна модель Ю. Лотмана. Соціально-комунікативна функція тексту. Міфологічна модель комунікації Б. Маліновського. Теорія ритуалу. Культуреми: складові культури. Елітарна та масова культура. Види дискурсів культурної комунікації. Кіно дискурс. Театральний дискурс. Міжкультурні зв'язки. Різниця у формах комунікації між східними та західними культурами. Правила обміну інформацією в різних культурах. Роль культурної комунікації у міжнародних відносинах. Міжнародна комунікація: суть та ознаки. Місце та роль міжнародної комунікації в світовому інформаційному просторі. Види міжнародної комунікації: медіа-дипломатія, міжнародні зв'язки з громадськістю, віртуальна дипломатія. Розвиток публічної сфери; складові публічної сфери; комунікаційна політика.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
	го	л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи комунікації												

Тема 1. Вступ до курсу «Комунікації в науковому середовищі»		1	1										
Тема 2. Історія розвитку теорії комунікації		1	1			6							
Тема 3. Типологія комунікації		2	2			6							
Тема 4. Комунікативний процес як основа спілкування		2	2			6							
Тема 5. Вербальна комунікація		1	1			-							
Тема 6. Невербальна комунікація		-	-			10							
Тема 7. Комунікативні канали та бар'єри		1	1			6							
Разом за змістовим модулем 1		8	8			34							
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти комунікації													
Тема 8. Комунікативні технології		2	2			4							
Тема 9. Масова комунікація. Засоби масової комунікації та інформації		2	2			4							
Тема 10. Ділова комунікація		2	2			4							
Тема 11. Політичні комунікації		2	2			4							
Тема 12. Міжкультурні комунікації		2	2			4							
Разом за змістовим модулем 2		10	10			20							
Усього годин	90	18	18			54							

5. Теми та план лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до курсу «Комунікації в науковому середовищі». Роль та місце комунікації у суспільстві. Функції комунікації. Інформація як складова комунікації. Предмет, об'єкт курсу, історіографія та джерельна база.	1
2	Тема 2. Історія розвитку теорії комунікації.	

	Історичні етапи розвитку та формування комунікативних теорій. Головні теоретико-методологічні аспекти та комунікаційні моделі: першого етапу (з 1916 року до середини 1960-х років ХХ сторіччя); другого етапу (60-80 роки ХХ сторіччя); третього етапу кінець 80-х років ХХ ст. й до сьогодення). Наукові підходи до вивчення теорії та практики комунікації.	1
3	Тема 3. Типологія комунікації. Підходи до типології комунікації. Основні форми типології: тип, класифікація, систематика, таксономія. Вербальна форма комунікації. Роль мови у вербальній комунікації. Невербальні форми комунікації: міміка, рухи тіла, одяг. Невербальні коди. Розподіл комунікації за рівнями.	2
4	Тема 4. Комунікативний процес як основа спілкування. Розглядається комунікативний процес та його структура, аналізуються моделі комунікації як трансмісії, ритуалу, привернення аги і рецепції; ефекти комунікації як бажана ціль при інтеракції; закони комунікації як нежорсткі тенденції спілкування.	2
5	Тема 5. Вербальна комунікація. Особливості вербальної комунікації, зокрема специфіка усних вербальних комунікацій, їх типологізація, структура публічного виступу та рекомендації для представлення промови; види промов; комунікації з використанням письмової мови; спічрайтинг.	1
6	Тема 7. Комунікативні канали та бар'єри. Поняття «комунікативний канал». Різновиди комунікативних каналів. Характеристика основних комунікативних каналів. Вибір та використання комунікативних каналів для здійснення комунікативної дії. Природні, технічні, гібридні, мистецькі комунікативні канали. Визначення поняття «комунікативний бар'єр».	1
7	Тема 8. Комунікативні технології. Поняття «технологія», її складові: систематичність, масовість, алгоритмічність. Аналіз основних комунікативних технологій. Розвиток комунікативних технологій на сучасному етапі. Пропаганда. Історичні витоки пропаганди. Специфіка пропаганди. Використання технологій пропаганди у виборчих перегонах, військових діях та соціальній сфері. Пропагандистська кампанія: мета і завдання. Зв'язки з громадськістю - паблік рілейшнз (PR).	2

8	Тема 9. Масова комунікація. Засоби масової комунікації та інформації Засоби масової комунікації та інформації Особливості процесу масової комунікації як суспільного явища. Поняття «засоби масової комунікації» (ЗМК). Класифікація ЗМК. Характеристики основних видів ЗМК. Основні типи та канали ЗМК. Співвідношення понять «засоби масової інформації» (ЗМІ) та «засоби масової комунікації» (ЗМК). Теорії впливу ЗМК на аудиторію. Методи та форми впливу ЗМК на масову свідомість. Теорія соціальної відповідальності ЗМК. ЗМК, влада, громадськість. Громадське мовлення. Друковані ЗМК. Класифікація та характеристики друкованих видань. Основні переваги та вади друкованих видань у сучасному комунікативному просторі. Типи та види друкованих видань: газета, журнал, листівка, прес-реліз. Електронні ЗМК. Характеристики електронних ЗМК. Особливості використання електронних медіа у комунікативних кампаніях. «Холодні» та «гарячі» медіа (М.Маклюєн). Телевізійна комунікація: реалії, традиції та сучасність. Програмний продукт на телебаченні. Особливості впливу телевізійних новин на аудиторію. Радіо. Характерні риси радіомовлення. Використання потенціалу радіоканалу у соціальній комунікації. Роль радіо у масовій культурі. Основні комунікативні дискурси. Інтернет та глобалізація комунікативного простору. Інформаційно-кому-нікативні потоки на базі Інтернет-технологій. Комунікативні особливості ЗМК «збори» (майдан). Види та форми публічних виступів: промова, доповідь, проповідь, огляд подій. Мовні та ритуальні знаки.	2
10	Тема 10. Ділова комунікація Автокомунікація, міжособистісна, групова та масова форми комунікації; етапи підготовки видів ділової комунікації: ділова бесіда, переговори, службова телефонна розмова, дискусія, нарада; просторові норми ділової комунікації. Комунікаційний менеджмент.	2
	Тема 11. Політичні комунікації. Суть та зовнішні прояви політичної комунікації. Основні теорії політичної комунікації. Суб'єкти та об'єкти політичної комунікації. Політичні технології: основні поняття. Методи політичного PR. Політична реклама, пропаганда та інформаційний лобізм. Політична агітація. Символіка та міфологія у політичній комунікації.	2
	Тема 12. Міжнародні та міжкультурні комунікації Культура як вид комунікації. Поняття та сфери міжкультурної комунікації; поняття ситуації невизначеності та редукція невизначеності; культурний шок. Приклади моделей культурної комунікації. Літературна модель Ю. Лотмана. Соціально-комунікативна функція тексту. Міфологічна модель комунікації Б. Маліновського. Теорія ритуалу. Культуреми: складові культури. Елітарна та масова культура. Види дискурсів культурної комунікації. Кіно дискурс. Театральний дискурс. Міжкультурні зв'язки.	2
	Разом	18

6. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до курсу «Комунікації в науковому середовищі». Визначити роль та місце комунікації у суспільстві. Охарактеризувати функції комунікації. Інформація як складова комунікації.	1

2	Тема 2. Історія розвитку теорії комунікації. Визначити історичні етапи розвитку та формування комунікативних теорій. Охарактеризувати головні теоретико-методологічні аспекти та комунікаційні моделі: першого етапу (з 1916 року до середини 1960-х років ХХ сторіччя); другого етапу (60-80 роки ХХ сторіччя); третього етапу (кінець 80-х років ХХ ст. й до сьогодення).	1
3	Тема 3. Типологія комунікації. Визначити підходи до типології комунікації. Основні форми типології: тип, класифікація, систематика, таксономія. Вербальна форма комунікації. Роль мови у вербальній комунікації. Невербальні форми комунікації: міміка, рухи тіла, одяг. Невербальні коди. Розподіл комунікації за рівнями.	2
4	Тема 4. Комунікативний процес як основа спілкування. Розглядається комунікативний процес та його структура, аналізуються моделі комунікації як трансмісії, ритуалу, привернення уваги і рецесії; ефекти комунікації як бажана ціль при інтеракції; закони комунікації як нежорсткі тенденції спілкування.	2
5	Тема 5. Вербальна комунікація. Особливості вербальної комунікації, зокрема специфіка усних вербальних комунікацій, їх типологізація, структура публічного виступу та рекомендації для представлення промови; види промов; комунікації з використанням письмової мови; спічрайтинг.	1
7	Тема 7. Комунікативні канали та бар'єри. Обґрунтування вибору та використання комунікативних каналів для здійснення комунікативної дії. Природні, технічні, гібридні, мистецькі комунікативні канали. Визначення поняття «комунікативний бар'єр».	1
8	Тема 8. Комунікативні технології. Використання технологій пропаганди у виборчих перегонах, військових діях та соціальній сфері. Пропагандистська кампанія: мета і завдання. Зв'язки з громадськістю - паблік рілейшнз (PR).	2
9	Тема 9. Масова комунікація. Характеристики основних видів ЗМК. Основні типи та канали ЗМК. Співвідношення понять «засоби масової інформації» (ЗМІ) та «засоби масової комунікації» (ЗМК). Теорії впливу ЗМК на аудиторію. Методи та форми впливу ЗМК на масову свідомість. Характеристики електронних ЗМК. Особливості використання електронних медіа у комунікативних кампаніях.	2
10	Тема 10. Ділова комунікація Застосування методів автокомунікації, міжособистісної, групової та масової форми комунікації; етапи підготовки видів ділової комунікації: ділова бесіда, переговори, службова телефонна розмова, дискусія, нарада; просторові норми ділової комунікації. Комунікаційний менеджмент.	2
11	Тема 11. Політичні комунікації. Застосування політичних технологій: основні поняття. Методи політичного PR. Політична реклама, пропаганда та інформаційний лобізм. Політична агітація. Символіка та міфологія у політичній комунікації.	2

12	Тема 12. Міжнародні та міжкультурні комунікації Теорія ритуалу. Культуреми: складові культури. Елітарна та масова культура. Види дискурсів культурної комунікації. Кіно дискурс. Театральний дискурс. Міжкультурні зв'язки.	2
	Разом	18

7. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до курсу «Комунікації в науковому середовищі». Основні підходи до визначення «комунікації».	
2	Тема 2. Історія розвитку теорії комунікації. Основні напрямки вивчення комунікативістики: традиційний, загальнотеоретичний (прикладний), філологічний, психологічний і соціологічний. Основи традиційного наукового підходу до вивчення теорії комунікації. Огляд наук, що належать до традиційного підходу вивчення комунікативістики: герменевтика, гомілетика, риторика, філософія, логіка, теорія аргументації. Загальнотеоретичний (прикладний) підхід. Науки які досліджують прикладні результати комунікативних процесів: семіотика, теорія масової комунікації, психоаналіз, теорія міжнародної комунікації.	6
3	Тема 3. Типологія комунікації. Внутрішньоособистий/автокомунікаційний тип комунікації. Основні засади міжособистої комунікації. Міжособиста адаптація. Мікрокомунікація та її форми - наказ, копіювання, спілкування. Мідікомунікація як соціально-комунікативна форма (мода, перемовини, групова ієрархія). Управлінські та діалогові функції рівня міді-комунікації. Макрокомунікації. Взаємодія культур та інформаційна агресія - макрокомунікативні форми сучасного інформаційного суспільства.	6
4	Тема 4. Комунікативний процес як основа спілкування. Форми комунікативної дії: діалог, управління, імітація (наслідування). Посткомунікативні процеси. Поняття «дискурс».	6
5	Тема 6. Невербальна комунікація. Походження невербальної комунікації, її взаємозв'язок із вербальною комунікацією; оптико-кінетичні комунікації: жестикуляція, міміка, пантоміміка; фонаційні та графічні засоби невербальної комунікації; ситуативні змінні невербальної комунікації, проксемика.	10
6	Тема 7. Комунікативні канали та бар'єри. Класифікація комунікативних бар'єрів. Основні характеристики комунікативних бар'єрів. Ентропія та негентропія інформації. Соціальні бар'єри. Характеристики мовного бар'єру. Психологічні складові комунікативного бар'єру. Технічні бар'єри. Форми, методи та технології подолання комунікативних бар'єрів.	6

7	Тема 8. Комунікативні технології. Наукові та історичні засади виникнення зв'язків з громадкістю. Комунікативно-рекламна напрямок у сфері паблік рілейшнз. PR-комунікація в бізнесі. Перфоманс. Теорія перфомансу. Політичний перфоманс під час виборчих перегонів. Практичне використання комунікативних стратегій та технологій перфомансу у сучасному суспільстві. Розвиток НЛП-технологій.	4
8	Тема 9. Масова комунікація. Засоби масової комунікації та інформації Основні переваги та вади друкованих видань у сучасному комунікативному просторі. Типи та види друкованих видань: газета, журнал, листівка, прес-реліз. Електронні ЗМК. Характеристики електронних ЗМК. Особливості використання електронних медіа у комунікативних кампаніях. «Холодні» та «гарячі» медіа (М.Маклюєн). Телевізійна комунікація: реалії, традиції та сучасність. Програмний продукт на телебаченні. Особливості впливу телевізійних новин на аудиторію. Радіо. Характерні риси радіомовлення. Використання потенціалу радіоканалу у соціальній комунікації. Роль радіо у масовій культурі. Основні комунікативні дискурси. Інтернет та глобалізація комунікативного простору. Інформаційно-кому-нікативні потоки на базі Інтернет-технологій. Комунікативні особливості ЗМК «збори» (майдан). Види та форми публічних виступів: промова, доповідь, проповідь, огляд подій. Мовні та ритуальні знаки.	4
9	Тема 10. Ділова комунікація Автокомунікація, міжособистісна, групова та масова форми комунікації; етапи підготовки видів ділової комунікації: ділова бесіда, переговори, службова телефонна розмова, дискусія, нарада; просторові норми ділової комунікації. Комунікаційний менеджмент.	4
10	Тема 11. Політичні комунікації. Семіотика, міфологія та архетипіка у політичних технологіях. Роль та місце ЗМК у політичній комунікації. Політичні функції ЗМК. Специфіка використання мережі Інтернет у політиці. Імідж політичного лідера. Інформаційно-політичний консалтинг.	4
11	Тема 12. Міжнародні та міжкультурні комунікації Різниця у формах комунікації між східними та західними культурами. Правила обміну інформацією в різних культурах. Роль культурної комунікації у міжнародних відносинах. Міжнародна комунікація: суть та ознаки. Місце та роль міжнародної комунікації в світовому інформаційному просторі. Види міжнародної комунікації: медіа-дипломатія, міжнародні зв'язки з громадськістю, віртуальна дипломатія. Розвиток публічної сфери; складові публічної сфери; комунікаційна політика.	4
	Разом	54

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

- 1.1. Словесні, розповідь, пояснення, лекція, інструктаж, робота з літературою (виписування, конспектування, виготовлення таблиць, графіків, опорних конспектів тощо).
- 1.2. Наочні, демонстрація, ілюстрація, спостереження.
- 1.3. Практичні: практична робота, вправа, виробничо-практичні методи.

2. Активні методи навчання - використання комп'ютерних засобів навчання, робота у команді: «мозкова атака», круглі столи, використання проблемних ситуацій, групові дослідження; самооцінка знань, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої професійної діяльності), використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій)

3. Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних технологій, case-study (метод аналізу конкретних ситуацій), діалогове навчання, співробітництво аспірантів (кооперація), флешмоби.

9. Case-завдання (індивідуальна робота аспіранта)

1. Користуючись довідковою літературою підготувати глосарій основних понять та категорій, пов'язаних з дисципліною.
2. Підготувати доповідь на 7-8 хвилин по ДВОХ запропонованих моделях комунікації (обсяг дві сторінки, по 1 сторінці на схему та опис моделі).
3. Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Ділове листування. Його особливості».
4. Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Маніпуляція в комунікації: причини і способи прояву».
5. Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Технологія ефективної ділової комунікації».
6. Підготувати доповідь у формі презентації «Соціальна та гендерна специфіка мовної поведінки комунікантів».
7. Підготувати доповідь у формі презентації «Особливості пропагандистських кампаній в Україні»
8. Підготувати доповідь у формі презентації «Психологічні війни».
9. Підготувати доповідь у формі презентації «Специфіка кризових комунікацій».
10. Підготувати доповідь у формі презентації «Особливості процесу масової комунікації як суспільного явища».
11. Підготувати доповідь у формі презентації «Холодні та гарячі медіа».
12. Підготувати доповідь у формі презентації «Інтернет та глобалізація комунікативного простору».
13. Підготувати доповідь у формі презентації «Особливості формування іміджів».
14. Скласти політичний портрет запропонованого політичного лідера.
15. Підготувати доповідь у формі презентації «Комунікативна основа виборчих кампаній».
16. Підготувати доповідь у формі презентації «Культура як вид комунікації».
17. Підготувати доповідь у формі презентації «Примусова дипломатія та її стратегія».
18. Підготувати доповідь у формі презентації «Інтеграційні процеси у сфері засобів масової комунікації в Європі».
19. Підготувати доповідь у формі презентації «Глобалізація масової комунікації і міжнародні відносини».
20. Підготувати доповідь у формі презентації «Місце України у світовому інформаційно - комунікаційному просторі».
21. Скласти довідник основних центрів політичних досліджень України.

10. Методи оцінювання

Формативне оцінювання: на кожному занятті здобувачи вищої освіти отримують описовий зворотний зв'язок. За результатами першого модуля – письмова робота, що дає здобувачам вищої освіти уявлення про рівень їхнього прогресу.

Сумативне оцінювання спрямоване на оцінювання того, наскільки здобувачи вищої освіти досягли запланованих результатів навчання через оцінювання презентацій, виконання письмових завдань.

Оцінювання за 100-бальною шкалою

11. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне тестування та самостійна робота					С Р С	Разом за модулі та СРС	Атестація	Сума
Змістовий модуль 1 - 20 балів			Змістовий модуль 2 - 20 балів					
T1	T2	T3	T4	T5	30 ¹	70 (40+30)	30	100
6	6	8	10	10				

12. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 - 100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
69-74	B	
60-68	E	
35-59	EX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	Г	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література

Базова

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник / Ф.С. Бацевич. - 2-ге вид., доп. - К. : ВЦ «Академія», 2009. - 346 с.
2. Денисюк, С. Г. ДЗ3 Комунікологія : навчальний посібник / С. Г. Денисюк. - Вінниця : ВНТУ, 2015. - 102 с.
3. Кизилова В.В. Теорія і практика мовленнєвої комунікації [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Кизилова . - Луганськ : ДЗ "ЛНУ ім. Тараса Шевченка, 2011. - 183 с.
4. Коробанов Ю.М. Теорія та практика комунікацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. : у 3 т. / Ю. М. Коробанов, А. Ю. Коробанов. - Електрон. дан. (1093 кб). - Миколаїв : НУК, [2011]. - (Навчальний посібник).
5. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації / Д. Мак-Квейл; пер.: О. Возьна, Г. Сташків. - 4-те вид. - Львів : Літопис, 2010. - 538 с.
6. Основы теории коммуникации: Учебник / под ред. проф. М.А. Василика. - М. : Гардарики, 2003. - 615 с
7. Плошин В. Ю. Теория и практика массовой информации : учебное пособие / В. Ю. Плошин. - СПб.: Знание, 2005. - 168 с.
8. Почепцов Г. Г. Коммуникативные технологии двадцатого века / Г.Г. Почепцов. - К.: Ваклер, 2002. - 352 с.
9. Почепцов Г. Г. Паблік рилейшнз : навчальний посібник / Г.Г. Почепцов. - К. : Знання, 2004. - 373 с.

¹ Case-завдання (індивідуальна робота аспіранта) РНД 2, РНД 4, РНД 5

10. Почепцов Г. Г. Информация и дезинформация : монография / Г. Г. Почепцов. - К. : Ника-Центр, Эльга, 2001. - 251 с.
11. Почепцов Г. Г. Паблік рилейшнз для професіоналов / Г. Г. Почепцов. - К. : Ваклер, 2003. - 624 с.
12. Шаян Л. П. PRo суспільні комунікації / Л. П. Шаян. - К.: ТОВ "Група компаній "Динаміка", 2008. - 180 с.
13. Шарков Ф. И. Основы теории коммуникации: Учебник / Ф.И. Шарков. - М.: ИД "Социальные отношения", 2003. - 248 с.
14. Шарков Ф. И. Теория коммуникации (базовый курс): Учебник / Ф.И. Шарков. - М.: РИП-холдинг, 2004. - 246 с.
15. Чічановський А. А. Інформаційні процеси в структурі світових комунікаційних систем : підручник / А. А. Чічановський, О. Г. Старіш. - К.: Грамота, 2010. - 568 с.

Додаткова

1. Авраменко О. О., Яковенко Л. В., Шийка В. Я Ділове спілкування: Навчальний посібник. / За наук. ред. О. О. Авраменко. - Івано Франківськ, «ЛілеяНВ», 2015. - 160 с.
2. Бебик В., Бортніков В., Дегтерьова Л., Кудряченко А. Держава і громадянське суспільство: партнерські комунікації в глобальному світі (за ред. В.Бебика). - К., 2006.
3. Бебик В. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік рилейшнз. - К., 2005.
4. Корпоративная культура делового общения: Главные правила общения и поведения в современном обществе/ Авт-сост. И. Н. Кузнецов. - М.: АСТ; Мн.: Харвест. 2005. С. 442 - 533.
5. Крайнікова Т. Культура медіаспоживання в Україні: від консьюмеризму до просьюмеризму / Тетяна Крайнікова / За наук. ред. проф. В. В. Різуна. - Бориспіль: Люксар, 2014. - 372 с.
6. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам / А. Пиз. - М. : Эксмо, 2005. - 288 с.
7. Пітерс, Джон Дарем. Слова на вітрі: історія ідеї комунікації / Пер. з англ. А. Іщенко. - К.: Вид. дім «КМ Академія», 2004. - 302 с.
8. Почепцов Г. Г. Медіа: теорія масових комунікацій: [навч. видан.] / Г. Г. Почепцов. - К.: Альтпрес, 2008. - 403 с.
9. Різун В. В. Теорія масової комунікації: підручник / В.В. Різун. - К. : Видавничий центр «Просвіта», 2008. - 260 с.
10. Філіппова Н. М. Інформація - мова - знак: семіотика та комунікація [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Н. М. Філіппова; Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. - Миколаїв : НУК, 2012. - 82 с.
11. Шульга М. А. Політичний менеджмент навчальний посібник : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / М. А. Шульга, О. А. Зубчик - К. : Академвидав, Альма-матер, 2013. - 157с.
12. Gunter R. Democracy and the Media: A comparative perspective / R. Gunter, A. Mughan — N.Y.: Cambridge university press, — 2004. — 496 p.
13. Voltmer K. Mass Media and Political Communication in New Democracies / K. Voltmer. - N Y.: Routledge, 2006. - 252 p.

Інформаційні ресурси

1. Асоціація політичних консультантів України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.piar.kiev.ua/>.
2. Український сайт про PR, маркетинг и рекламу. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.prschik.kiev.ua>.
3. Український незалежний центр політичних досліджень. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ucipr.org.ua>.
4. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.uceps.org>.
5. Шарков Ф.И. Коммуникология. Основы теории коммуникации : учебник / Ф.И. Шарков. - М. : Дашков и Ко. - 592 с. [Электронный ресурс]. - Режим доступа : [iub. at. ua/_ld/0/61_. pdf](http://iub.at.ua/_ld/0/61_.pdf).

ДОДАТОК

до робочої програми навчальної дисципліни (силабуса)

ОК 3 Комунікації в науковому середовищі

Таблиця – Узгодження результатів навчання з дисципліни (ДРН) з програмними результатами навчання (ПРН) ОНП Право, спеціальність 081 ПРАВО

Результати навчання з дисципліни	Програмні результати навчання					
	ПРН 1	ПРН 6	ПРН 13	ПРН 14	ПРН 15	ПРН 19
РНД 1. Знання основних понять теорії комунікації;		X				
РНД 2. Розуміння особливостей комунікаційних процесів всіх рівнів;			X		X	
РНД 3. Здатність охарактеризувати моделі комунікації та комунікативні технології.	X	X				X
РНД 4. Здатність визначати бар'єри комунікації та застосовувати свої знання та навички з метою їх усунення та попередження та налагодження ефективної комунікації;	X			X		
РНД 5. Уміння аналізувати комунікативні кампанії;			X		X	
РНД 6. Здатність визначати пріоритетні напрямки розвитку інформаційно-комунікативної сфери.					X	X